

EUROOPA KOHTU OTSUS

29.veebruar 1968*

Kohtuasjas 24/67,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel esitatud Haagi Gerechtshof'i (Madalmaad) eelotsusetaotlus nimetatud kohtus pooleliolevas menetluses järgmiste poolte vahel:

Parke, Davis and Co.

ja

Probel, Reese, Beintema-Interpharm ja Centrpharm,

EMÜ asutamislepingu artiklite 85 lõike 1 ja 86 tõlgendamiseks – koostoimes artiklite 36 ja 222 sätetega – seoses õigustega, mille täitmist liikmesriigis välja antud patendi omanik võib kohtu kaudu nõuda,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president R. Lecourt (ettekandja), kodade esimehed A. M. Donner ja W. Strauß, kohtunikud A. Trabucchi ja R. Monaco,

kohtujurist K. Roemer,
kohtusekretär A. Van Houtte,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

Põhjendused

30. juuni 1967. aasta otsusega, mis registreeriti Euroopa Kohtu kantseleis 6. juulil 1967, esitas Haagi Gerechtshof EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Euroopa Kohtule kaks küsimust EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõike 1 ja artikli 86 tõlgendamise kohta. Eelotsusetaotluse teinud kohtu poolt esitatud faktilistest asjaoludest selgub, et küsimused puudutavad Madalmaade õiguse alusel Madalmaades ravimpreparaati kaitsvale patendile omistatud õiguste teostamist seoses teises liikmesriigis, kus ravimpreparaadid ei ole patentitavad, toodetud sarnaste toodete toomisega antud liikmesriiki.

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

Esimeses küsimuses palutakse Euroopa Kohtul teha otsus selle kohta, kas artikli 85 lõike 1 ja artikli 86 kohaselt keelatud tegevuste mõiste, käsitades seda vajadusel koos asutamislepingu artiklitega 36 ja 222, hõlmab liikmesriigis välja antud patendi omaniku hagi juhul, kui viimane nõuab nimetatud patendile tuginedes, et siseriiklikud kohtud keelaksid selles riigis mis tahes kaubanduslikud tehingud tootega, mis on pärit teisest liikmesriigist, kus antud toote valmistamiseks ja müügiks ainuõigust ei anta.

Teises küsimuses soovib eelotsusetaotluse teinud kohus teada, kas eelnimetatud artiklite kohaldamist võib mõjutada asjaolu, et patendiomaniku esindaja pakub patentitud toodet hinnaga, mis on kõrgem teisest liikmesriigist pärineva sarnase patentimata toote hinnast.

Tööstusomandi kaitset puudutavaid siseriiklikke eeskirju ei ole ühenduses veel ühtlustatud. Ühtlustamatuse tõttu võivad tekkida olukorrad, kus tööstusomandi kaitse siseriikliku iseloomu ning antud valdkonda reguleerivate õigussüsteemide erinevuste tõttu võivad tekkida takistused nii patentitud toodete vabale liikumisele kui ka konkurentsile ühisturul.

Kaupade vaba liikumist puudutavate sätete osas võib impordikeeldusid ja -piiranguid vastavalt artiklile 36 põhjendada tööstusomandi kaitsega, kui seejuures võetakse arvesse selgesõnaliselt väljendatud reservatsiooni, mille kohaselt need „ei kujuta endast siiski meelevaldse diskrimineerimise vahendit ega liikmesriikidevahelise kaubanduse varjatud piiramist”. Sarnastel põhjustel ei kujuta liikmesriigi õigusaktide alusel antud patendiõiguste teostamine iseenesest asutamislepinguga kehtestatud konkurentsieeskirjade rikkumist.

Asutamislepingu artikli 85 lõike 1 kohaselt on ühisturuga kokkusobimatuse tõttu keelatud kõik sellised „ettevõtjatevahelised kokkulepped, ettevõtjate ühenduste otsused ja kooskõlastatud tegevus”, mis võivad mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust ning mille eesmärgiks või tagajärjeks on konkurentsi häirimine. Ehkki antud sätte üldine sõnastus tõendab kavatsust hõlmata eranditult kõiki antud sättes kirjeldatud kokkulepete kategooriaid, ei sobi nimetatud sätte piirav iseloom kokku sätestatud piirangute laiendamise ja väljapoole antud sättes selgesõnaliselt nimetatud kolme kokkulepeliiki.

Patent ei ole iseenesest ja sõltumata kokkulepetest, mille objektiks ta olla võib, mitte ühegi nimetatud kategooriatest seotud, vaid kujutab endast riigi poolt teatud kriteeriumitele vastavatele toodetele omistatud õigusliku seisundi väljendust ning sellel puuduvad seega kokkuleppele või kooskõlastatud tegevusele omased tunnused, mida nõuab artikli 85 lõige 1. Sellele vaatamata on võimalik, et nimetatud artikli sätteid võib kohaldada juhul, kui ühe või mitme patendi kasutamine ettevõtjate vahel kooskõlastatud viisil viib olukorrani, mis võib kuuluda ettevõtjatevaheliste kokkulepete, ettevõtjate ühenduste otsuste ja kooskõlastatud tegevuse mõistete alla artikli 85 lõike 1 tähenduses.

Kuigi menetluse käigus on vihjatud sellisele olukorrale – mille osas hinnangute andmine on üksnes Haagi Gerechthof'i ülesanne – ei võimalda eelotsusetaotluses

esitatud küsimuste sõnastus ja kohtutoimiku sisu Euroopa Kohtul siiski nimetatud võimalusega arvestada.

Asutamislepingu artikkel 86 sätestab, et „ühistus või selle olulises osas turgu valitseva seisundi kuritarvitamine ühe või mitme ettevõtja poolt on keelatud kui ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kui võrd see võib mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust”. Antud keelu kohaldamiseks on seega vajalik kõigi kolme elemendi üheaegne olemasolu: valitseva seisundi, selle seisundi kuritarvitamise ja liikmesriikidevahelise kaubanduse selle läbi mõjutamise võimaluse esinemine. Ehkki patent tagab selle omanikule riigi tasandil erikaitse, ei saa sellest järeldada, et selliselt antud õiguste teostamine viitab kõigi kolme kõnealuse elemendi koosinemisele. Selline olukord tekiks üksnes siis, kui patendi kasutamine manduks eelnimetatud kaitse kuritarvitamise tasemele.

Enamgi veel, asutamislepingu artikkel 36, olles võrreldavas valdkonnas sätestanud, et artiklite 30 ja 34 sätteid ei välista impordi- või ekspordipiirangute kohaldamist, mis on põhjendatud muu hulgas tööstus- ja kaubandusomandi seisukohalt, näeb ühtlasi selgesõnaliselt ette, et sellised piirangud „ei kujuta endast siiski meelevaldse diskrimineerimise vahendit ega liikmesriikidevahelise kaubanduse varjatud piiramist”.

Kuna vastavalt eeltoodule on patendiõiguste olemasolu hetkel siseriikliku õigusega reguleeritav küsimus, saab ühenduse õigust nende teostamise osas kohaldada üksnes juhul, kui nimetatud teostamine aitab kaasa valitseva seisundi tekkimisele, mille kuritarvitamine võib omakorda mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust.

Ehkki kaitstava toote müügihinda võidakse käsitleda asjaoluna, mida võimaliku kuritarvitamise tuvastamisel arvesse võtta, ei kujuta patenditud toote kõrgem hind võrreldes patentimata tootega endast ilmtingimata kuritarvitamist.

Eeltoodust järeldub, et: esiteks, asutamislepingu artikli 85 lõikes 1 ja artiklis 86 sätestatud keelud ei mõjuta liikmesriigi poolt patendi omanikule antud õiguste kehtivust; teiseks, et niisuguste õiguste teostamine iseenesest ei kuulu kokkuleppe, otsuse või kooskõlastatud tegevuse puudumisel artikli 85 lõike 1 ja valitseva seisundi kuritarvitamise puudumise korral artikli 86 reguleerimisalasse; ning viimaks ei kujuta patenditud toote kõrgem müügihind teisest liikmesriigist pärit patentimata tootega võrreldes endast ilmtingimata kuritarvitamist.

Kohtukulud

Euroopa Kohtule märkusi esitanud Euroopa Ühenduste Komisjoni ja Madalmaade Kuningriigi, Saksamaa Liitvabariigi ja Prantsuse Vabariigi valitsuste kulud ei hüvitata.

Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus Haagi Gerechthof'is poolelioleva asja üks staadium, otsustab kulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

võttes arvesse menetlusdokumente,

kuulanud ära ettekandja-kohtuniku ettekande,

kuulanud ära Euroopa Kohtu põhikirja artikli 20 alusel sekkunud EMÜ komisjoni, Madalmaade Kuningriigi, Saksamaa Liitvabariigi ja Prantsuse Vabariigi valitsuste kohtukõned,

kuulanud ära kohtujuristi ettepaneku,

võttes arvesse Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu artikleid 30–34, 36, 85, 86, 177 ja 222,

võttes arvesse protokolliga Euroopa Majandusühenduse Kohtu põhikirja kohta,

võttes arvesse Euroopa Ühenduste Kohtu kodukorda,

EUROOPA KOHUS,

vastuseks Haagi Gerechthof'i 30.juuni 1967. aasta otsusega esitatud küsimustele, otsustab:

- 1. Asutamislepingu artikli 85 lõikes 1 ja artiklis 86 sätestatud keelud ei mõjuta liikmesriigi poolt patendi omanikule antud õiguste kehtivust.**
- 2. Niisuguste õiguste teostamine iseenesest ei kuulu artikli 85 lõike 1 reguleerimisalasse, juhul kui puudub kokkulepe, otsus või kooskõlastatud tegevus, ega artikli 86 reguleerimisalasse, kui puudub valitseva seisundi kuritarvitamine.**
- 3. Patenditud toote kõrgem müügihind võrreldes teisest liikmesriigist pärit patentimata tootega ei ole ilmingimata käsitatav kuritarvitamisena.**

Kohtukulude jaotuse käesolevas kohtuasjas otsustab Haagi Gerechthof.

Lecourt

Donner

Strauß

Trabucchi

Monaco

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 29. veebruaril 1968 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

A. Van Houtte

R. Lecourt